

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 330/08-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť J. F., nar. ..., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. M. B., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave z 3. júla 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 59/08 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. F. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júla 2008 doručená sťažnosť J. F. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 3. júla 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 59/08, v ktorom krajský súd rozhodoval okrem iného o otázke sťažovateľovej väzby bez toho, aby sťažovateľa osobne vypočul. Podľa sťažovateľa krajský súd porušil jeho základné práva a slobody aj

tým, že rozhodol o jeho sťažnosti proti prvostupňovému uzneseniu Okresného súdu Bratislava V (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 1 T 77/08 z 26. mája 2008 „...až po 20. dňoch od uplynutia lehoty väzby, ktorá sa má podľa § 192 ods. 4 predĺžiť...“. Sťažovateľ v tejto súvislosti namietol: „Krajský súd mal o mojej sťažnosti, kde som napadol rozhodnutie o predĺžení väzby, rozhodnúť najneskôr do uplynutia lehoty väzby, ktorá sa má predĺžiť, teda do 06. 06. 2008, tým že tak neurobil, porušil § 192 ods. 4 TP a moje práva“.

Sťažnosť bola na základe výzvy ústavného súdu doplnená podaním právneho zástupcu sťažovateľa z 1. augusta 2008, doručeným ústavnému súdu 7. augusta 2008. Právny zástupca sťažovateľa z dôvodov, ktoré sťažovateľ v rámci argumentácie predloženej ústavnému súdu v súvislosti s namietaným porušením svojich základných práv uviedol, zdôraznil predovšetkým námietku, že krajský súd sťažovateľa v súvislosti s rozhodovaním o väzbe osobne nevypočul, pričom tak neurobil ani okresný súd, ktorý rozhodoval v prvom stupni.

Zo sťažnosti a z jej príloh, ako aj z obsahu spisu Okresného súdu Bratislava V vo veci sp. zn. 1 T 77/08, ktorý si ústavný súd vyžiadal, vyplynulo, že uznesením sudcu pre prípravné konanie Vojenského obvodného súdu Bratislava (ďalej len „sudca pre prípravné konanie“) sp. zn. 2 Tp 460/2007 zo 7. decembra 2007 bol sťažovateľ vzatý do väzby s tým, že lehota väzby začala plynúť 7. decembra 2007 o 10.10 h.

V trestnej veci, v ktorej bol sťažovateľ ako obvinený uznesením sudcu pre prípravné konanie sp. zn. 2 Tp 460/2007 zo 7. decembra 2007 vzatý do väzby, podal vojenský obvodný prokurátor pre Bratislavu (ďalej len „prokurátor“) Okresnému súdu Bratislava V na sťažovateľa 22. mája 2008 obžalobu pre pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), pre pokračovací prečin podvodu podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona a pre prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1 Trestného zákona.

Nasledujúci deň, 23. mája 2008, postúpil prokurátor okresnému súdu sťažovateľovu žiadosť z 19. mája 2008 o prepustenie z väzby, v rámci ktorej požiadal sťažovateľ o nahradenie väzby sľubom v zmysle § 80 ods. 1 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Okresný súd uznesením sp. zn. 1 T 77/08 z 26. mája 2008 obžalobu podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku odmietol a vec vrátil prokurátorovi. Zároveň rozhodol, že sťažovateľa v zmysle § 244 ods. 5 Trestného poriadku „*naďalej ponecháva vo väzbe*“ a podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku „*sľub daný obvineným neprijíma*“. Rozhodnutie bolo doručené sťažovateľovi 28. mája 2008, obhajcovi a prokurátorovi 29. mája 2008. Prokurátor aj sťažovateľ podali proti označenému uzneseniu sťažnosť.

Okresný súd predložil vec krajskému súdu 17. júna 2008.

Krajský súd na neverejnom zasadnutí konanom 3. júla 2008 uznesením sp. zn. 2 To 59/08 zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 1 T 77/08 z 26. mája 2008 vo výroku, ktorým okresný súd podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku odmietol obžalobu a vec vrátil prokurátorovi. Krajský súd okresnému súdu uložil, aby vo veci konal a rozhodol, konštatujúc, že v prípravnom konaní nedošlo k pochybeniam, ktoré konštatoval okresný súd, a v prípade výsluchu jednej z poškodených možno procesné pochybenie napraviť v rámci dokazovania v kontradiktórnom súdnom konaní. Sťažnosti prokurátora a sťažovateľa smerujúce proti výrokom týkajúcim sa sťažovateľovej väzby krajský súd zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku doplniac v zmysle § 194 ods. 3 Trestného poriadku chýbajúci výrok v uznesení okresného súdu o zamietnutí žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku. Krajský súd konštatoval, že u sťažovateľa naďalej trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Spis bol okresnému súdu vrátený 8. júla 2008.

Sťažovateľ porušenie svojich práv vidí najmä v tom, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby rozhodovali sudy na neverejných zasadnutiach bez jeho vypočutia. Ďalej sa zmieňuje o tom, že krajský súd rozhodoval o väzbe sťažovateľa po uplynutí jej lehoty i to,

že v prípravnom konaní bolo podľa okresného súdu porušené aj jeho právo na obhajobu a ďalšie trvanie väzby nemôže byť odôvodnené potrebou naprávať procesné chyby vyšetrovateľa v prípravnom konaní.

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a následne rozhodol týmto nálezhom:

„V predmetnej veci boli porušené v neprospech sťažovateľa ľudské práva a základné slobody garantované čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách v znení Protokolu č. 11 a čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 Ústavy SR, preto Ústavný súd zrušuje Uznesenie Krajského súdu v Bratislave číslo 2 To 59/08 zo dňa 3. júla 2008 v časti vo výroku uvedeným pod bodom III, kde podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sa sťažnosť obvineného J. F. zamietá a vo výroku pod bodom IV, ktorým podľa § 194 ods. 3 Tr. por. a § 79 ods. 3 Tr. por. sa žiadosť obv. J. F. o prepustenie z väzby zamietá a nariaďuje KS Bratislava, aby sťažovateľa, J. F. prepustil neodkladne z väzby na slobodu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

1. Sťažovateľ namietal, že k porušeniu jeho základných práv podľa ústavy a dohovoru došlo najmä tým, že krajský súd rozhodol 3. júla 2008 uznesením sp. zn. 2 To 59/08 o sťažovateľovej väzbe bez jeho prítomnosti a bez toho, aby ho osobne vypočul a dal mu možnosť vyjadriť sa k okolnostiam týkajúcim sa jeho väzby napriek tomu, že predtým ho nevypočul na verejnom zasadnutí ani okresný súd.

Podľa judikatúry ústavného súdu musí mať obvinený v prípadoch väzobného trestného stíhania možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, ako aj možnosť vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí mu byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich (kontradiktórnosť konania). Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“).

Rozhodnutie súdu bez osobnej účasti obvineného v konaní týkajúcom sa preskúmania zákonnosti jeho väzby však nemusí v každom jednotlivom prípade predstavovať zásah do jeho základných práv a slobôd. Rešpektovanie práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru vyžaduje, aby v priebehu väzby obvineného bola procesná záruka spočívajúca v jeho možnosti byť osobne prítomný v konaní pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť rešpektovaná v rámci súdnej kontroly väzby v primeraných časových intervaloch (obdobne napr. III. ÚS 226/07).

Podľa ustanovenia § 72 ods. 2 Trestného poriadku vziať do väzby možno len obvinenú fyzickú osobu. Uznesenie o vzatí do väzby sa musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami. O väzbe rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Pred rozhodnutím o vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby musí byť obvinený vypočutý. O ďalšom trvaní väzby, zmene dôvodov väzby, návrhu na predĺženie lehoty väzby alebo žiadosti obvineného o prepustenie z väzby možno rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí, ak zo žiadosti nevyplývajú také skutočnosti, na ktoré treba obvineného vypočuť na verejnom zasadnutí, alebo ak obvinený v žiadosti o prepustenie z väzby výslovne nepožiadal o výsluch a zároveň neuviedol nové skutočnosti súdu skôr nežnáme, ktoré sú významné pre rozhodnutie.

Trestný poriadok v tomto ustanovení výslovne upravuje povinnosť súdu vypočuť obvineného pred rozhodnutím o vzatí alebo nevzatí do väzby. Oproti tomuto o ďalšom trvaní väzby, zmene dôvodov väzby, návrhu na predĺženie lehoty väzby alebo žiadosti obvineného o prepustenie z väzby možno rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí. Podmienkou je, že z návrhu alebo žiadosti nevyplývajú také skutočnosti, ktoré svojou povahou vyžadujú vypočutie obvineného na verejnom zasadnutí.

Z toho možno urobiť záver, že Trestný poriadok v prípade rozhodovania o ďalšom trvaní väzby alebo o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby ponecháva určitý priestor na úvahu všeobecného súdu o tom, či obvineného osobne vypočuje, t. j. bude konať na verejnom zasadnutí, alebo ho nevypočuje, t. j. bude konať na neverejnom zasadnutí. Táto úvaha všeobecného súdu je ale obmedzená znením poslednej vety citovaného § 72 ods. 2 Trestného poriadku. Na základe jej interpretácie možno dôjsť k záveru, že súd rozhoduje

na verejnom zasadnutí v prípade, ak sú alternatívne (nie kumulatívne) splnené dve podmienky. Prvou podmienkou je, že z okolností prípadu vyplývajú také skutočnosti, na ktoré treba obvineného vypočuť, alebo druhou podmienkou je, ak obvinený v žiadosti o prepustenie z väzby o výsluch požiada a zároveň uvedie nové skutočnosti súdu skôr nežnáme, ktoré sú významné pre rozhodnutie.

Podľa tejto právnej normy sťažovateľ mal možnosť pred rozhodovaním okresného súdu (26. mája 2008) podať žiadosť o výsluch a v prípade jej neakceptovania okresným súdom sa mohol domáhať nápravy prostredníctvom sťažnosti v konaní pred krajským súdom. Podľa názoru ústavného súdu mohol však sťažovateľ žiadať osobné vypočutie a účasť na konaní aj v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu (vo vzťahu ku konaniu pred krajským súdom), a to na základe čl. 5 ods. 4 dohovoru v spojení s čl. 154c ods. 1 ústavy. V sťažnosti a ani v inom podaní sťažovateľa (aj keď bol zastúpený obhajcom) však žiadosť o vykonanie výsluchu podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku, resp. žiadosť o účasť na konaní uplatnená nebola, a tým si ani efektívne nebránil svoje práva.

Sťažovateľ v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 T 77/08 z 26. mája 2008 namietal, že nebol v konaní pred okresným súdom vypočutý, preto došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Povinnosťou krajského súdu bolo preto posúdiť opodstatnenosť sťažovateľovej argumentácie týkajúcej sa interpretácie a uplatnenia § 72 ods. 2 Trestného poriadku zo strany okresného súdu v danej veci z hľadiska jej súladu s čl. 5 ods. 4 dohovoru a zároveň v tomto kontexte zvážiť vlastný procesný postup vzhľadom na čl. 154c ods. 1 ústavy.

V sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ argumentoval proti svojmu ponechaniu vo väzbe tým, že účelom jej ďalšieho trvania by mala byť náprava procesných pochybení orgánov činných v trestnom konaní v rámci vyšetrovania, ktoré sťažovateľ nezavinil, v dôsledku čoho je pokračovanie zásahu do jeho osobnej slobody neprimerané a nezákonné. Sťažovateľ však neuviedol žiadne nové skutočnosti týkajúce sa existencie zákonných dôvodov väzby, ktoré by boli súdu predtým nežnáme a zároveň by boli významné pre rozhodnutie. Krajský súd konštatoval túto skutočnosť v uznesení sp. zn. 2 To 59/08 z 3. júla 2008, keď uviedol, že: „...*dôvody žiadosti nepovažoval za také nové*

skutočnosti na ktoré je potrebné obvineného J. F. vypočúť a preto tiež ďalej konal na neverejnom zasadnutí...“ Krajský súd uvedeným uznesením z 3. júla 2008 zároveň zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 1 T 77/08 z 26. mája 2008 vo výroku, ktorým okresný súd podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku odmietol obžalobu a vec vrátil prokurátorovi. Krajský súd okresnému súdu uložil, aby vo veci konal a rozhodol. Tým zároveň zanikla potreba skúmať opodstatnenosť hlavnej sťažovateľovej námietky proti ďalšiemu trvaniu jeho väzby, a to, že účelom jej ďalšieho trvania by mala byť náprava procesných pochybení orgánov činných v trestnom konaní v rámci vyšetrovania, ktoré sťažovateľ nezavinil.

Ústavný súd už v konaní sp. zn. III. ÚS 318/06 a sp. zn. IV. ÚS 45/08 zdôraznil, že ani judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 5 ods. 4 dohovoru nemožno vykladať tak bezmedzne, že by z nej vyplývala povinnosť všeobecného súdu a zvlášť odvolacieho súdu rozhodovať o ďalšom trvaní väzby vždy na verejnom zasadnutí, t. j. po vypočutí obvineného, bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu.

Osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom je nevyhnutná, keď to vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vyžaduje povaha skutočností (tvrdení a skutkových okolností), ktoré majú byť predmetom posúdenia súdom, alebo je vzhľadom na procesnú situáciu a povahu prerokúvaných skutočností zabezpečenie osobnej prítomnosti obvineného nevyhnutným predpokladom zabezpečenia a rešpektovania kontradiktórnosti konania a princípu „rovnosti zbraní“ (III. ÚS 34/07).

Konkrétne okolnosti daného prípadu však podľa názoru ústavného súdu nevyvolávali potrebu rozhodnúť o ďalšom trvaní sťažovateľovej väzby a o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, resp. o jej nahradení sľubom, na verejnom zasadnutí okresného súdu alebo krajského súdu, t. j. po vypočutí sťažovateľa.

Sťažovateľ sa v prípravnom konaní mal možnosť vyjadriť k dôvodom a okolnostiam väzby pri výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie 7. decembra 2007, ako to vyplýva z obsahu súdneho spisu, ktorý bol ústavnému súdu predložený, konkrétne zo zápisnice o výsluchu obvineného v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tp/460/2007 konanom za účasti

sťažovateľa a jeho obhajcu. Prípravné konanie v sťažovateľovej trestnej veci skončilo pred uplynutím lehoty šiestich mesiacov podaním obžaloby (22. mája 2008), o ktorej bude na základe uznesenia krajského súdu z 3. júla 2008 okresný súd konať.

V čase rozhodovania okresného súdu o ďalšom trvaní sťažovateľovej väzby a o jeho žiadosti o prepustenie z väzby (26. mája 2008), ako aj v čase rozhodovania krajského súdu o sťažnosti (3. júla 2008) nenastali nové (súdom predtým neznáme) skutočnosti týkajúce sa existencie zákonných dôvodov väzby. Sťažovateľ o výsluch a osobnú účasť na rozhodovaní okresného súdu v súvislosti s predbežným prerokovaním obžaloby (na ktorom sa rozhodovalo aj o jeho väzbe) nežiadal, pričom v priebehu ďalšieho konania o podanej obžalobe možno počítať s jeho priamym - osobným prístupom k súdu minimálne v rámci hlavného pojednávania, kde môže osobne predniesť aj návrhy a argumentáciu týkajúcu sa svojej väzby. Sťažovateľ predložil súdom svoje argumenty proti ďalšiemu trvaniu väzby v písomnej podobe v rámci žiadosti o prepustenie z väzby z 19. mája 2008 a následne v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 26. mája 2008. Na neverejných zasadnutiach okresného súdu a krajského súdu nebol prítomný ani prokurátor.

Postup, ktorý v danom prípade krajský súd zvolil pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa, ako aj samotné rozhodnutie krajského súdu z 3. júla 2008 sú podľa názoru ústavného súdu zlučiteľné s požiadavkami vyplývajúcimi z označených článkov ústavy a dohovoru.

2. Zjavne neopodstatnená je aj tá časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta, že k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru došlo v dôsledku oneskoreného rozhodnutia krajského súdu.

Zo samotnej sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ bol vzatý do väzby 7. decembra 2007, žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby bola podaná ešte 19. mája 2008 a súčasne vojenský prokurátor podal 22. mája 2008 na sťažovateľa obžalobu.

Podaním obžaloby zo strany prokurátora 22. mája 2008 skončila sťažovateľova väzba v prípravnom konaní ešte pred uplynutím šesťmesačnej lehoty v zmysle § 76 ods. 2

Trestného poriadku. Označeným dňom začala sťažovateľovi v zmysle § 76 ods. 5 Trestného poriadku plynúť lehota tzv. súdnej väzby podľa § 76 ods. 6 a 7 Trestného poriadku.

Podľa judikatúry ústavného súdu nemôže byť s ohľadom na čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. na čl. 5 ods. 1 dohovoru titulom pre obmedzenie osobnej slobody väzbou len skutočnosť, že bola podaná obžaloba bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby konajúcim súdom výslovne rozhodlo (napr. I. ÚS 6/02, I. ÚS 204/05, III. ÚS 271/06, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). Samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca na splnenie kritéria „zákonnosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru a nemôže bez príslušného súdneho rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (Stasaitis c. Litva z 21. marca 2002, § 59 až § 61).

Uvedenú skutočnosť právny poriadok Slovenskej republiky reflektuje, keď v ustanoveniach § 242 a § 244 ods. 5 Trestného poriadku ukladá súdu (resp. samosudcovi) povinnosť pri preskúmaní obžaloby (§ 241 Trestného poriadku) alebo pri jej predbežnom prejednaní (§ 243 Trestného poriadku) rozhodnúť vždy aj o ďalšom trvaní väzby obvineného (pokiaľ je po podaní obžaloby vo väzbe), a tým založiť relevantný súdny titul pre jej prípadné pokračovanie aj v štádiu súdneho konania, alebo rozhodnúť o prepustení obvineného na slobodu, ak by ďalšie trvanie jeho väzby bolo nezákonné.

V súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z čl. 5 ods. 4 dohovoru a napokon aj z § 2 ods. 6 Trestného poriadku („...orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene“), musí samosudca alebo súd rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby obvineného po podaní obžaloby urýchlene. Doba, v ktorej treba podľa § 242 alebo § 244 ods. 5 Trestného poriadku rozhodnúť, musí byť primeraná konkrétnym okolnostiam každého jednotlivého prípadu. Nemôže však zásadným spôsobom (niekoľkonásobne) prekračovať dobu, ktorá by bola primeraná pre preskúmanie a posúdenie zákonnosti ďalšieho trvania väzby obvineného v iných prípadoch. Tejto požiadavke musí samosudca pri preskúmaní obžaloby podľa § 241 Trestného poriadku, alebo súd pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 243 Trestného poriadku prispôbiť svoj procesný postup (vzhľadom na ďalšie otázky, ktoré treba v uvedených prípadoch riešiť) tak, aby otázku ďalšieho trvania väzby obvineného riešil prednostne.

Vzhľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu a argumentáciu sťažovateľa treba uviesť, že podaním obžaloby zo strany prokurátora 22. mája 2008 začala sťažovateľovi v zmysle § 76 ods. 5 Trestného poriadku plynúť lehota tzv. súdnej väzby podľa § 76 ods. 6 a 7 Trestného poriadku. Ustanovenie § 76 ods. 2 Trestného poriadku sa v danej situácii stalo neaplikovateľným. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že okresný súd uznesením z 26. mája 2008 odmietol obžalobu a vrátil vec prokurátorovi podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, pretože krajský súd na základe sťažnosti prokurátora uznesením z 3. júla 2008 neprávoplatné rozhodnutie okresného súdu z 26. mája 2008 v tejto časti zrušil a uložil mu, aby vo veci konal a rozhodol. Okresný súd nerozhodoval 26. mája 2008 o návrhu na predĺženie sťažovateľovej väzby (§ 76 ods. 2 a 3 Trestného poriadku), preto ani krajský súd nemal povinnosť rozhodnúť „...*najneskôr do uplynutia lehoty väzby, ktorá sa má predĺžiť...*“, ako tvrdil sťažovateľ. Okresný súd rozhodol uznesením sp. zn. 1 T 77/08 z 26. mája 2008 o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa v zmysle § 244 ods. 5 Trestného poriadku a zároveň o sťažovateľovej žiadosti z 19. mája 2008 o prepustenie z väzby, prípadne jej nahradenie sľubom (aj keď v tomto druhom prípade s určitým procesným pochybením, ktoré naprával krajský súd v uznesení z 3. júla 2008 doplnením chýbajúceho výroku).

Základnou zásadou, ktorá zo sťažovateľovej argumentácie uvedenej v sťažnosti (v podaní z 26. júna 2008) vyplýva, je, že obmedzenie osobnej slobody väzbou sa musí opierať o rozhodnutie všeobecného súdu. Absencia takéhoto rozhodnutia znamená porušenie sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru.

V predmetnej veci bolo preto pre posúdenie sťažovateľovej sťažnosti podstatné, či neprávoplatné uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 T 77/08 z 26. mája 2008 bolo dostatočným podkladom (súdny titulom) na trvanie väzby sťažovateľa po podaní obžaloby a či dobu, v ktorej rozhodol krajský súd o podanej sťažnosti, potvrdiac prvostupňové rozhodnutie okresného súdu v časti týkajúcej sa sťažovateľovej väzby, možno považovať za vyhovujúcu už zmienenej požiadavke urýchlenosti.

Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť. Sťažnosť nie je prípustná, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd, ak zákon neustanovuje inak.

Podľa § 83 ods. 3 prvej vety Trestného poriadku odkladný účinok má iba sťažnosť prokurátora proti rozhodnutiu o prepustení obvineného z väzby alebo proti rozhodnutiu, ktorým nebola predĺžená lehota väzby.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku nepochybne vyplýva, že uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 T 77/08 z 26. mája 2008 bolo predbežne vykonateľné, hoci ešte nenadobudlo právoplatnosť. Je to zrejmé zo skutočnosti, že sťažnosť, ktorú sťažovateľ proti tomuto uzneseniu podal, nemala odkladný účinok. Neprávoplatné, ale predbežne vykonateľné uznesenie všeobecného súdu o väzbe spĺňa podmienku existencie rozhodnutia všeobecného súdu o trvaní väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru (obdobne II. ÚS 252/08). Uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 T 77/08 z 26. mája 2008 preto predstavovalo (minimálne do rozhodnutia krajského súdu o podanej sťažnosti) relevantný právny titul pre ďalšie trvanie sťažovateľovej väzby, o ktorom okresný súd rozhodol do štyroch dní po podaní obžaloby.

Pokiaľ ide o postup krajského súdu, ústavný súd už v súvislosti s posudzovaním požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o zákonnosti väzby obvineného v trestnom konaní uviedol, že tejto požiadavke vyplývajúcej z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. z čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Uvedenej požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03).

V posudzovanej veci boli sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 26. mája 2008 spolu so spisom krajskému súdu doručené 17. júna 2008. Krajský súd rozhodol o sťažnosti 3. júla 2007, pričom predmetom rozhodovania neboli iba otázky týkajúce sa väzby sťažovateľa, ale aj preskúmanie rozhodnutia okresného súdu o odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi. Uznesenie krajského súdu bolo písomne vyhotovené a doručené späť okresnému súdu spolu so spisom 8. júla 2008. Uznesenie krajského súdu

bolo doručované prostredníctvom okresného súdu, teda už mimo pôsobnosti krajského súdu. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd konštatoval, že krajský súd rozhodol do 42 dní po podaní obžaloby. Konanie na krajskom súde trvalo od 17. júna 2008 do 8. júla 2008, teda celkom dvadsaťdva dní. Túto dobu nemožno považovať za dobu, ktorá by zásadným spôsobom prekračovala dobu primeranú na preskúmanie a posúdenie zákonnosti ďalšieho trvania väzby obvineného v iných prípadoch spadajúcich pod režim čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Tento skutkový stav bol dôvodom na vyslovenie záveru, že sťažnosť je i v tejto časti zjavne neopodstatnená. Vzhľadom na uvedené nepovažoval ústavný súd v danej etape trestného konania v uvedenej veci za účelné a dôvodné vstupovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

Keďže dôvodnosť ďalšieho trvania väzby podľa všeobecných súdov v súčasnosti trvá a existuje ústavne akceptovateľný zákonný dôvod na ďalšie trvanie väzby (právoplatné uznesenie všeobecných súdov o ďalšom trvaní sťažovateľovej väzby v zmysle § 244 ods. 5 Trestného poriadku), ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2008